

REDACTIA:
și
ADMINISTRAȚIA:
Batthyányi utca Nr. 2

Articoli și corespondențe pentru publicare se trimit redacțiunii.

Concure, inserțiuni precum și taxele de abonament se trimit Administrațiunii tipografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

FOAIE BISERICESCĂ-ȘCOLASTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECA.

PREȚUL
ABONAMENTULUI:

PENTRU

AUSTRO-UNGARIA:

Pe un an: 10 cor.

Pe 1/2 an: 5 cor.

PENTRU ROMÂNIA ȘI

STRĂINĂTATE:

Pe un an 14 franci.

Pe 1/2 an 7 franci.

Telefon pentru oraș și comitat Nr. 266.

Ierarhia și Mitropolia bisericii române.

Cunoașterea trecutului bisericii românești din Transilvania și Ungaria și peste tot istoria neamului românesc, până în veacul al 14-lea, nu poate să meargă, decât pe dibuite.

De aci urmarea, că nu odată istoriografii ajung la paradoxale concluzii. Exemplu elocvent ne este teoria roesleriană, care a produs atâta inimă rea, când a apărut pe arena istoriografiei și căreia, astăzi, îi mulțumim lumina ce s'a făcut și se revarsă asupra originii și teritorului formațiunii neamului românesc.

Pe terenul istoriografiei bisericesti nu avem nici Jung nici Pic, dar avem între noi istoriografi, deși prea puțini, dar și aceștia, cel puțin cei mai de seamă, stând în situații paradoxale, ca opinii, față cu trecutul nostru bisericesc.

Acest fapt ne explică caracterul mai mult polemic al studiilor istoriografice ce au apărut la noi și ne face a înțelege, că n'am ajuns încă a desluși și a lămurii pe deplin și cu siguranță, trecutul nostru istoric-bisericesc, decât în cadre foarte restrânse și că viitorului îi este rezervată rezolvarea »roeslerianismului« din istoria noastră bisericască.

Cu toate aceste considerațiuni, suntem datori a lua act, a ne bucura și a aprecia ori ce muncă serioasă, ori ce rezultat de muncă, îndreptat spre luminarea cărărilor trecutului nostru.

În această categorie, nelipsindu-i și caracterul polemic, putem număra *Ierarhia și Mitropolia bisericii române din Transilvania și Ungaria de V. Mangra**.

Utilizând conștiincios și cu putere de judecată logică, isvoare și un material bogat, pentru problema a cărei lămurire și-a propus-o, autorul se încearcă, să stabilească ordinea ierarhică, începând dela conciliul I ecumenic și să dovedească existența mitropoliei ort. rom. din Ardeal, înainte de Mihai Viteazul.

Ce e drept, șirul și ordinea ierarhilor, începând dela migrațiunea popoarelor, din cursul vremilor îndepărtate ale evului mediu, prin reprezentanții ierarhici, nu se poate stabili.

Dar continuitatea persistenței ortodoxiei orientale la poporul românesc se dovedește, prin așezămintele mănăstirești din părțile bănățene, dar mai ales din Maramurăș, al cărui rol, cu mănăstirile sale (Peri în deosebi) e foarte bine și temeinic prezentat, cu caracterul său străvechi și raportul cu patriarhia constantinopolitană.

Interpretarea, după textul original grecesc, a actului încreștinării lui Gila, care a dus cu sine, la Constantinopol, pe monahul Jerotei, din Ardeal (călugăr mănăstiresc!) pentru a-l face episcop (951); de asemenea scrisoarea patriarhului Antonie (1391) care pomenește de »arhieriei locali«, și este întărită prin decretul regal al lui Vladislav (1494), în care decret se pomenește despre »subditorum *Archiepiscopus* aut episcopus în dic'to monasterio« (Peri din Maramurăș, stavropighie a patriarhiei din Constantinopol), — sunt utilizate de autor cu mult județiu, în favorul părerilor sale.

În partea polemică din capitalole »Mitropolit sârbesc ori Mitropolit românesc?« și »Mitropolie românească înainte de Mihai Viteazul«, autorul discuta și lămurește cu competență aceste probleme.

Un lucru totuși am mai fi dorit să cuprindă această carte și anume, să caute legătura și cu evenimentele politice din Ardeal (de es. 1437!) cari pot contribui adeseori în mare parte la lămurirea unor adevăruri ce se referesc la instituțiuni fie »recunoscute« fie nerecunoscute prin »potestatea« de stat; dar atunci, probabil, cartea ar fi luat alte dimensiuni.

Lucrarea păr. V. *Mangra*, deși nu voluminoasă, este o contribuție îndrumătoare, serioasă și muncită.

Examen de cvalificație învățătorească.

Se atrage atențiunea celor interesați că: În 16/29 Mai se vor ținea la intitutul pedagogic din Arad examenele private de pe cursul IV ped. Dela 19 Mai (1 Iunie) până la 24 Mai (6 Iunie) se vor ținea examenele de cvalificațiune scripturistice, iar dela 11/24 Iunie până la 14/27 Iunie examenele orale de cvalificațiune învățătorească.

Cererile pentru admitere la examenul de cvalificațiune învățătorească să se adreseze direcțiunei și au să fie ajustate:

*) Reproducere din „Telegraful Român“ nr. pag. 127.

- a) extras de botez.
 b) testimoniile de pe studiile pregătitoare și pedagogice.
 c) atestat de serviciu, dacă a servit ca învăț.
 d) cvitanță dela cassa consistorială despre achitarea taxei de 20 cor., prescrisă în §-ul 125 al Statutului Organic.

Atragem atențiunea candidaților la noul regulament, după care scripturistica se face din pedagogie, limba română, l. maghiară, l. germană, geometrie, desen și caligrafie.

Nr. 380
 17 Pl. 1908.

Concurs.

Pentru îndeplinirea postului de protoprezviter în tractul **Vaşcău**, cu parohia centrală interimală **Petroasă**, devenit vacant prin strămutarea protopopului Vasilie Papp la Beiuș, prin aceasta se publică concurs cu termen de **30 zile** socotite dela ziua ce urmează după prima publicare în foaia oficială »Biserica și Școala«.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

I. Dela parohia centrală interimală: a) Câte 80 fil. de fiecare număr de casă în total 100 cor. b) Stole cam 90 cor. 20 fil. c) Întregirea dela stat.

II. Din protoprezviterat: a) Retribuțiunea dela dieceză pentru ședulele dela cununii și inspecțiunea școlară în sumă de 1000 cor. din care până va trăi protopopul Beiușului Vasilie Papp 400 cor. se vor da în penziunea emeritului protopop Elia Moga, fost protopop în Beiuș; b) Competința pentru vizitarea canonică și revidierea socoților conform concluzelor sinodului eparhial și anume dela parohiile de clasa primă 10 cor. dela parohiile de clasa II-a 8 cor. și dela parohiile de clasa III-a 6 cor. Numărul parohiilor 40; c) Paușal pentru cancelaria protopopească votat de sinodul protopopesc din an în an; d) Birul dela preoții cu parohii de clasa primă 12 cor. dela parohii de clasa a doua 8 cor. și dela parohii de clasa a treia 4 cor.; e) Câte 4 coroane viatic la examenele finale.

Toate dările și sarcinile după venitele sale le va suportă cel ales, tot odată cel ales se va îngrijii și de cvartir. După devenirea în vacanță a parohiei centrale Vașcou-Barești, va ocupa cea parohie.

Aspiranții la acest post se avizează a-și substerne în termenul indicat Conzistorului gr. ort. român din Oradea-mare recursele instruite cu documentele despre cvalificațiunea normată prin §. 53 din Statutul Organic și prin concluzul congresimal Nr. 111 din 1888, și anume, că au cvalificațiunea prescrisă în regulament pentru aspiranții la parohii de clasa primă, cu atestat de maturitate, cu atestat că au împlinit cel puțin 5 (cinci

ani) în serviciu bisericesc sau școlar, cu succes deplin mulțumitor, și că prin zelul și diligența lor s'au distins în activitatea pe terenul bisericesc și școlar.

Dat în ședința plenară ținută în Oradea-mare la 3/16 Aprilie 1908.

*Conzistorul gr. or. român din
Oradea-mare.*

Protocol

despre ședințele Sinodului eparhial din dieceza gr.-or. română a Aradului, ținute în sesiunea ordinară din anul 1908.

Ședința II.

S'a ținut în 21 Aprilie (4 Mai) 1908.

Președinte: P. S. Sa Domnul Episcop diecezan *Ioan I. Papp*. Notar: *Dr. Aurel Cioban*.

Nr. 6. Se celește protocolul ședinței I și: se verifică.

Nr. 7. Prezidiul prezintă:

a) cererile pentru concediu pe întreaga durată a sesiunii sinodale din partea deputaților Moise Popovici, Virgil Tomici, Voicu Hamsea și Dr. Ioan Trailescu:

concediul cerut se acordă.

b) cererea pentru concediu pe trei zile a deputatului Dr. Gavril Cosma:

concediul cerut se acordă.

c) Telegrama deputatului Dr. Nicolae Popovici, prin care abzice de mandat:

Sinodul ia la cunoștință abzicerea și dispune alegere nouă pentru restul sesiunii.

d) cererea comunei Meziad pentru descrierea restanței de 679 cor. 72 fil., în contribuiri diecezane:

Se predă comisiunii petiționare.

Nr. 8. Deputatul Dr. Nestor Oprean face următoarea propunere:

»Conzistorul se îndrumă, ca pe calea organelor sale subalterne să afle, cari sunt acele comune bisericești, unde pe lângă școalele noastre confesionale susținute de credincioșii bisericești noastre se află și școale comunale sau de stat, cât face în procente aruncul școalelor confesionale, și supuși sunt credincioșii noștri și la contribuiri directe ori indirecte la susținerea școalelor comunale ori de stat?»

Apoi pe baza acestor date conzistorul să întrevină la forurile competente și chiar la gu-

vern, ca credincioșii bisericii noastre pe baza legii să fie scutiți dela orice soi de contribuire la susținerea școalelor comunale, sau de stat, iar contribuiriile deja încassate dela dânsii în mod ilegal să li-se restituie».

Se predă comisiunii școlare.

Nr. 9. Deputatul Dr. George Popa adresează Prezidiului următoarea interpelare :

I. 1). Este adevărată știrea apărută în unele ziare, că ministrul de culte și instrucțiune publică a anulat sentința de destituire adusă în afacerea ppopului Măneguțiu de către consistorul nostru din Arad și a ordonat repunerea în oficiu și beneficiu a sus numitului ?

2). Este adevărat, că de privilegiu a ingerinței guvernului în mod așa exorbitant în chestie internă bisericească au servit iregularitățile forului disciplinar, care a adus sentință cu desconsiderarea normelor staverite în regulamentul pentru procedura judecătorească în cauze disciplinare ? Și dacă da :

3). Cu ce se simte P. S. Sa îndemnat a justifica ca Președinte al Consistorului în fața sinodului abaterea dela prescisele legii într'un caz atât de delicat ?

II. 1). Are P. S. Sa Dl Episcop cunoștința despre faptul, că în cauza disciplinară a învățătorului Iuliu Barzu din Șistaroveț sub Nr. 7673 din 1904 a adus sentință de achitare, care sub Nr. 1686 din 1905 s'a decretat ca redicată la valoare de drept la 8/21 Faur 1905, și cu toate acestea a fost luată sub revizuire prin Consistorul mitropolitan la 28 Noevrie 1906 sub Nr. 481 M. și anulată, iar numitul învățător destituit din post ?

2). Crede P. S- Sa Dl Episcop de îndreptățită apostrofarea din rescriptul Consistorului Mitropolitan de dtul 23 Noemvrie 1906, făcută în aceasta cauză la adresa Consistorului nostru, care apostrofare sună în modul următor : »Prin abateri dela lege nici odată nu se servește cauzelor și nu se promovează normala desvoltare a aceloră. Prin astfel de procederi dăm înșine armele în mâinile aceloră, ce bacuros pândesc orice moment a se îngera în trebile noastre bisericești și școlare» ?

Și dacă nu :

3). Ce pași a întreprins Consistorul pentru respingerea acestei apostrofări și pentru dovedirea, că nu aici, ci acolo s'au abătut dela lege ?

III. 1). Ține P. S. Sa Dl Episcop de obligatoare pentru Eparhia noastră normele Mărituluii Congres bisericesc și anume cele aduse sub Nr. protocolar 71 din 1903, punctul 13, unde se

dispune, că denumirea administratorului protopopesc aparține la competența plenului Consistorului ?

Și dacă da :

2). Cum se explică faptul, că deși suspinderea preventivă a protopopului Voicu Hamsea din Lipova a urmat la 28 Decemvrie 1907 sub Nr. 7803—7804, cu toate acestea chestia administratorului nici până azi nu a fost supusă deliberării Consistorului plenar ?

3). Peste tot are P. S. Sa și Ven. Consistor de gând a finilază odată conform legilor în vigoare penibila afacere dela Lipova ?

Acestea interpelări se predau prezidiului, care anunță, că va răspunde în timpul regulamentar.

Nr. 10. Deputatul Sever Bocu adresează prezidiului următoarea interpelare :

Are P. S. Sa cunoștință, că în 2 Mai a. c. organele politice au pătruns în școala noastră din Cuvin scoțând cu forța brachială pe învățătorul Dimitrie Popovici din localitatea școalei noastre delaturându-l dela cathedra ?

Dacă da, întreb pe P. S. Sa, ce măsuri are de gând să ia față de acest act arbitrar, care constituie o gravă călcare a constituțiunii noastre bisericești ?

Dacă nu, este dispus P. S. Sa să ceară de urgență informațiuni în afacere așa, că încă în decursul sesiunii actuale să fie Sinodul în poziție a se pronunța în cauză ?

Interpelarea se predă prezidiului, care anunță că va răspunde în termenul regulamentar.

Nr. 11. Urmează la ordinea zilei referada comisiunii epitropești. Raportorul Dr. Sever Ispravnic cetește raportul general al Consistorului din Arad ca senat epitropesc, care la propunerea comisiunii :

Se ia în general la cunoștință.

Nr. 12. La desbaterea specială referitor la averile diecezane din Cermei și Sân Petru sârbesc :

Consistorul este avizat, ca pe viitor să prezinte socoată specială pentru fiecare din celea două domenii, din care să apară, că în fieștecare domeniu ce capital s'a investit și dela început până la încheierea socoții ce cheltuieli au fost, cum se rentează moșia respectivă, și câte % a adus până la finea anului 1908, iar în special, că în fiecare an economic, cât s'a cheltuit și ce venit au adus acestea domenii ?

Nr. 13. Referitor la pretenziunile neincașabile ale fondurilor și fundațiunilor diecezane, precum și la % de deteriorare obvenite la realitățile acestor fonduri și fundațiuni :

Sinodul incuviințează ștergerea acestor pretenziuni și % de deteriorare în suma totală de 20266 cor. 57 fil.

Nr. 14. Referitor la restanțele socoților și preliminarilor :

Sinodul avizează Consistorul diecezan, să execute cu toată rigoarea concluzul 20 al sinodului din anul 1907.

Nr. 15. Se cetește raportul special al Consistorului din Arad despre administrarea fondurilor și fundațiilor diecezane în anul 1907 infățișind următoarea stare :

I. Fondul general diecezan.

Starea cu finea anului 1906 . . cor.	93855·98
Venitele și intratele anului 1907 „	112691·93
La olaltă . cor.	206547·91
Eșitele și spesele anului 1907 . „	111609·62
Starea la finea anului 1907 . . cor.	94938·29

II. Fondul instruct.

Starea cu finea anului 1906 . . cor.	12698·15
Intratele și venitele anului 1907 „	608·12
La olaltă . cor.	13306·27
Eșitele și spesele anului 1907 . „	271·44
Starea la finea anului 1907 . . cor.	13034·83

III. Fondul seminarial.

Starea cu finea anului 1906 . . cor.	257905·28
Intratele și venitele anului 1907 „	11419·17
La olaltă . cor.	269324·45
Eșitele și spesele anului 1907 . „	7192·53
Starea la finea anului 1907 . . cor.	262131·92

IV. Fondul diecezan pentru promovarea culturii religioase.

Starea cu finea anului 1906 . . cor.	92921·94
Intratele și venitele anului 1907 „	3208·53
La olaltă . cor.	96130·47
Eșitele și venitele anului 1907 . „	3004·53
Starea la finea anului 1907 . . cor.	93125·94

V. Fundațiunea capelei Arad-Gaiu.

Starea cu finea anului 1906 . . cor.	551·01
Intratele și venitele anului 1907 „	25·79
La olaltă . cor.	576·80
Eșitele și spesele anului 1907 . „	—
Starea la finea anului 1907 . . cor.	576·80

VI. Fondul pentru biblioteca preparandială.

Starea cu finea anului 1906 . . cor.	1024·63
Intratele și venitele anului 1907 „	47·91
La olaltă . cor.	1072·54
Eșitele și spesele anului 1907 . „	—
Starea la finea anului 1907 . . cor.	1072·54

VII. Fondul sinodal congregual.

Starea cu finea anului 1906 . . cor.	29866·83
Intratele și venitele anului 1907 „	1656·52
La olaltă . cor.	31523·35
Eșitele și spesele anului 1907 . „	195·22
Starea la finea anului 1907 . . cor.	31328·13

VIII. Fundațiunea Patriciu Popescu.

Starea cu finea anului 1906 . . cor.	1456—
Intratele și venitele anului 1907 „	68·10
La olaltă . cor.	1524·10
Eșitele și spesele anului 1907 . „	—
Starea la finea anului 1907 . . cor.	1524·10

IX. Fundațiunea Iosif Popovici Paffy.

Starea cu finea anului 1906 . . cor.	36047·29
Intratele și venitele anului 1907 „	1951·74
La olaltă . cor.	37999·04
Eșitele și spesele anului 1907 . „	2546·12
Starea la finea anului 1907 . . cor.	35452·91

X. Fundațiunea contelui Andrei Forray din Soborșin.

Starea cu finea anului 1906 . . cor.	2484·72
Intratele și venitele anului 1907 „	100—
La olaltă . cor.	2584·83
Eșitele și spesele anului 1907 . „	94·96
Starea la finea anului 1907 . . cor.	2489·87

XI. Fundațiunea contelui Coloman Almasy din Chitighaz.

Starea cu finea anului 1906 . . cor.	3437·58
Intratele și venitele anului 1907 „	138·49
La olaltă . cor.	3576·07
Eșitele și spesele anului 1907 . „	136·18
Starea la finea anului 1907 . . cor.	3439·89

XII. Fundațiunea de stipendii Gavril Faur din Oradea-mare.

Starea cu finea anului 1906 . . cor.	16767·07
Intratele și venitele anului 1907 „	677·20
La olaltă . cor.	17444·27
Eșitele și venitele anului 1907 . „	547·50
Starea la finea anului 1907 . . cor.	16896·77

XIII. Fondul diecezan de asigurare contra focului.

Starea cu finea anului 1906 . . cor.	138771·57
Intratele și venitele anului 1907 „	31393·68
La olaltă . cor.	170165·24
Eșitele și spesele anului 1907 . „	8248·54
Starea la finea anului 1807 . . cor.	161916·70

XIV. Fondul diecezan pentru înființarea unui gimnaziu românesc în Arad.

Starea cu finea anului 1906 . . cor.	24725·26
Intratele și venitele anului 1907 »	1240·58
La olaltă . cor.	25965·84
Eșitele și speșele anului 1907 . »	119·66
Starea la finea anului 1907 . . cor.	25846·18

XV. Fundațiunea de stipendii Teodor Papp din Checheș.

Starea cu finea anului 1906 . . cor.	144251·75
Intratele și venitele anului 1907 »	16019·31
La olaltă . cor.	160271·06
Eșitele și speșele anului 1907 . »	13676·48
Starea la finea anului 1907 . . cor.	146594·58

XVI. Fundațiunea de stipendii Anna Jorgovic Ebesfalvay.

Starea cu finea anului 1906 . . cor.	13753·43
Intratele și venitele anului 1907 »	1485·83
La olaltă . cor.	15239·26
Eșitele și speșele anului 1907 . »	1455·64
Starea la finea anului 1907 . . cor.	13783·62

XVII. Fundațiunea de stipendii Elena Ghiba Birta.

Starea cu finea anului 1906 . . cor.	140610·95
Intratele și venitele anului 1907 »	7800·94
La olaltă . cor.	148411·89
Eșitele și speșele anului 1907 . »	5381·11
Starea la finea anului 1907 . . cor.	143030·78

XVIII. Fondul de penziune pentru funcționari și profesori.

Starea cu finea anului 1906 . . cor.	115505·03
Intratele și venitele anului 1907 »	11120·11
La olaltă . cor.	126625·14
Eșitele și speșele anului 1907 . »	5826·10
Starea la finea anului 1907 . . cor.	120799·04

XIX. Fondul bisericesc clerical.

Starea cu finea anului 1906 . . cor.	891346·32
Intratele și venitele anului 1907 »	82367·40
La olaltă . cor.	973713·72
Eșitele și speșele anului 1907 . »	94778·40
Starea la finea anului 1907 . . cor.	878935·32

XX. Fondul școlar preparandial și aucta școlară.

Starea cu finea anului 1906 . . cor.	97492·51
Intratele și venitele anului 1907 »	7307·43
La olaltă . cor.	104799·94
Eșitele și speșele anului 1907 . »	7533·58
Starea la finea anului 1907 . . cor.	97266·36

XXI. Fundațiunea de stipendii Balla.

Starea cu finea anului 1906 . . cor.	31076·42
Intratele și venitele anului 1907 »	2186·63
La olaltă . cor.	33263·05
Eșitele și speșele anului 1907 . »	618·48
Starea la finea anului 1907 . . cor.	32644·57

XXII. Fondul preoțesc diecezan.

Starea cu finea anului 1906 cor.	1034688·41
Intratele și venitele anului 1907 »	145178·41
La olaltă cor.	1179866·82
Eșitele și speșele anului 1907 »	86115·77
Starea la finea anului 1907 cor.	1093751·05

XXIII. Depozite de cassă.

Starea cu finea anului 1906 . . cor.	254202·90
Intratele anului 1907 »	99871·80
La olaltă . cor.	354074·70
Eșitele anului 1907 »	42756·49
Starea la finea anului 1907 . . cor.	311318·21

XXIV. Fondul comunelor mixte pentru despărțirea ierarhică.

Starea cu finea anului 1906 . . cor.	24002 20
Intratele și venitele anului 1907 »	42—
La olaltă . cor.	24044·20
Eșitele și speșele anului 1907 . »	1359·36
Starea la finea anului 1907 . . cor.	22684·84

XXV. Pretenziuni dubioase și sub proces comune cu dieceza Caransebeșului.

Starea cu finea anului 1906 . . cor.	10272·64
Intratele și venitele anului 1907 »	— —
La olaltă . cor.	10272·64
Eșitele și speșele anului 1907 . »	— —
Starea cu finea anului 1907 . . cor.	10272·64

XXVI. Fundațiunea Mitra Ungurean pe sama școalei Timișoara-Fabric.

Starea cu finea anului 1906 . . cor.	6876·67
Intratele și venitele anului 1907 »	352·94
La olaltă . cor.	7229·61
Eșitele și speșele anului 1907 . »	189·41
Starea la finea anului 1907 . . cor.	7040·20

XXVII. Fundațiunea Ștefan Antonescu din Șiria.

Aceasta fundațiune nici până de prezent nu este inactivată, pentru că nefiind terminată la forurile judecătorești procedura ereditară cu privire la lăsământul fondatorului, averea fundațională încă nu s'a predat în administrarea și posesiunea dieceziei.

XXVIII. Fundațiunea de stipendii a episcopului Iosif Goldiș.

Starea cu finea anului 1906 . . cor.	29115·89
Intratele și venitele anului 1907 »	2725·—
La olaltă . cor.	31840·89
Eșitele și spesele anului 1907 . »	1894·34
Starea la finea anului 1907 . . cor.	29946·55

XXIX. Fundațiunea episcopului Ioan Mețianu pentru ajutorarea bisericilor sărace.

Starea cu finea anului 1906.

La casa consistorială cor.	47440·44	} 11526·02 cor.
La adm. tipografiei . »	64085·58	

Venitele anului 1907.

La casa consistorială cor.	27455·54	} 10392·82 cor.
La adm. tipografiei . »	76477·28	

La olaltă cor. 215458·84

Spesete anului 1907.

La casa consistorială cor.	19341·84	} 93467·36 cor.
La adm. tipografiei . »	74125·52	

Starea la finea anului 1907.

La casa consistorială cor.	55554·14	} 121991·48 cor.
La adm. tipografiei . »	66437·34	

Venitul curat al tipografiei diecezane, care e proprietatea acestei fundațiuni, se constată pe anul 1907 în următoarele:

Intratele și venitele anului 1907

la adm. tipografiei cor.	76477·25
Eșitele și venitele anului 1907 . »	74125·52
Remanența cor.	2351·76

Cătră care adăugând banii administrați la casa consistorială:

a) din încasări	21400·—
b) prețul tipăriturilor pentru consistor	3080·45

va fi întreg venitul brut 26832·21

Din care detragând:

a) spesele de adm. cor.	1283·92	} 17008·21 c.
b) spesele tipografiei »	15724·29	

Rămâne venit curat cor. 9824·—

Sinodul luând la cunoștință starea fondurilor și fundațiunilor administrate de Consistorul din Arad aprobă socoțile prezentate și dă Consistorului absolutur pentru anul de gestiune 1907.

Nr. 16. Referitor la restanțele de chirii, arinzi și interese:

Se îndrumă Consistorul din Arad să execute cu toată rigoarea concluzele anterioare la aceasta chestiune și pentru executarea cu rigoare a acestor concluzi Consistorul se îndreptățește să aplice pe lângă referentul epitropesc actual încă un al doilea referent în mod provizor, având să raporteze despre aceasta în sesiunea proximą.

Nr. 17. Referitor la cărțile de cont și libelele de depuneri:

Se avizează Consistorul diecezan ca senat epitropesc, ca în fruntea cărților de cont cu provocare la nr. esibitului consistorial să indice menirea fiecărui fond sau fundațiune, iar pe libelele de depunere să fie indusă clausula de vinculare.

Nr. 18. Referitor la fundațiunea Paul Tempea și soția sa Anastasia născ. Suciuc din Toracul-mare:

Consistorul este avizat a se îngriji, ca acțiunile, cari formează proprietatea acestei fundațiuni, să fie transcrise în regulă pe fundațiune.

Nr. 19. La propunerea comisiunii, că după toate fondurile și fundațiunile să se ieie % de administrare, deputatul Paul Rotariu face amandamentul, ca să se escepționeze de sub aceasta dispozițiune fondul Alumneului din Timișoara, iar Sinodul, după o desbatere mai îndelungată aduce următorul concluz:

Consistorul se avizează a lua spese de administrare dela toate fondurile și fundațiunile administrate la Consistorul din Arad cu escepțiunea fondului pentru episcopia din Timișoara.

Nr. 20. Raportul Consistorului din Arad despre cenzurarea socoților sfintei mănăstiri Hoș-Bodrog pe anul 1906 și 1907:

Se ia la cunoștință.

Fiind timpul înaintat prezidiul anunță proxima ședință pe ziua de mâine 22 Aprilie (5 Mai) 1908 la orele 9 a. m., când la ordinea zilei se va pune continuarea referadei comisiunei epitropești și eventual rapoartele altor comisiuni. Cu aceasta ședința se ridică la orele 12 și $\frac{1}{2}$.

Acest protocol s'a cetit și verificat în ședința II din 21 Aprilie (5 Mai) 1908.

Ioan I. Papp,

Episcop-președinte.

Dr. Aurel Cioban

notar.

Ședința III.

S'a ținut în Arad la 22 Aprilie (5 Mai) 1908 la oarele 9 a. m.

Președinte: P. S. Sa Domnul Episcop diecezan Ioan I. Papp. Notar: Dr. Valeriu Mezin.

Nr. 21. Se cetește protocolul ședinței II care se verifică.

Nr. 22. Prezidiul anunță reposarea fundatoarei Anastasia Tempea născ. Suciuc din Toracul-mare:

Sinodul își exprimă condolența prin sculare.

Nr. 23. Prezidiul prezintă următoarele esibite:

a) Cererea deputatului dr. Ioan Suci pentru concediu pe întreagă durată a sesiunii sinodale.

Se acordă.

b) Memoriul reuniunii învățătorilor gr.-or. români din regiunile bănățene :

Se transpune comisiunii școlare.

c) Rugarea comunei bisericesti din Copăcel pentru încuviințarea întreprinderii unei colecte în scopul zidirii unei biserici nouă de acolo.

Se transpune comisiunii petiționare.

d) Rugarea comunei bisericesti din Tornea pentru încuviințarea colectei pe teritoriul diecezei Arad pe timp de un an în favorul renovării bisericii de acolo :

Se transpune comisiunii petiționare.

Nr. 24. Deputatul Vasilie Mangra face următoarea propunere :

În conștientare, că la 3 Noemvrie 1912 se împlinesc o sută de ani dela inaugurarea preparandiei noastre din Arad, cea din țâie școală mai înaltă pentru românii ortodoksi din țările de sub coroana sfântului Ștefan, din care au eșit și s'au recrutat învățătorii și luminătorii nemijlociți ai poporului român din părțile Ungaro-banatic, propun ca Consistorul din Arad să fie însărcinat a face toate dispozițiile și îngrijirile trebuincioase pentru a se scrie monografia școalelor românești din Arad, a preparandiei și a institutului teologic și în legătură cu aceasta monografia lui Moise Nicoară, apostolul culturii naționale și înainte mergătorul emancipării ierarhice a bisericii noastre, ca astfel în anul 1912 să se serbeze cu toată solemnitatea iubileul de o sută de ani dela întemeierea preparandiei rom. din Arad.

Se transpune comisiunii școlare.

Nr. 25. Deputatul Cornel Lazar face următoarea propunere :

Sinodul eparhial să enunțe prin concludus că, în considerarea necesității iminente de a se da ajutoare la întregirea salarelor învățătoresți conf. art. de lege XXVII 1907:

Fondul gimnaziului înființând în Arad, a cărei realizare e prea depărtată, să cedeze 60% din venitele ce rezultă ca venit curat după capitalul de 25 mii cor., după speșele de administrare, pe un timp nehotărît în favoarea înființândului fond diecezan bisericesc cultural, pentru a da ajutoare la întregirea salarelor învățătoresți dela școalele sărace, ce s'a decretat să fie înființat prin concluduzele 10 și 58 a sinodului eparhial din anul 1907.

Se predă comisiunii școlare.

Nr. 26. Întrându-se în ordinea de zi se continuă cu referada comisiunii epitropești și la propunerea acesteia :

Raportul Consistorului din Arad despre cenzurarea socoților internatului din Beiuș se ia la cunoștință, și se avizează Consistorul, că la încassarea taxelor restante de întreținere să procedă cu cea mai mare rigoare, eventual să se eschidă din internat acei elevi, cari nu-și vor solvi taxele de întreținere nici în 30 de zile dela terminul de plătire.

Nr. 27. Referitor la restituirea sumei avansată din fondurile diecezane pentru internatul din Beiuș și la cvotele comunelor bisericesti pentru acest internat :

Consistorul este avizat a execută cu toată rigoarea concludus sinodal nr. 84 din 1899 și a încassă cvotele restante

Nr. 28. Raportul Consistorului din Arad despre cenzurarea socoților fundațiunii Zsigaiane pe anii școlari 1905/1906 și 1906/1907 :

Se ia la cunoștință cu observarea, că conducerea fundațiunii socoțile din anul 1905/1906 să le întregască cu inventarul averii mobile, iar socoțile din anul 1906/1907 cu inventarul întregii averi, toate pretenziunile restante a le fundațiunii să se încasseze și în fine senatul fundațiunii pe viitor să eschidă din internat pe acei elevi, cari nu și-au achitat taxele în decurs de 30 zile dela terminul solvirii, lipsindu-i de beneficiul avut.

Nr. 29. Referentul comisiunii epitropești Nicolae Roxin cetește raportul general al Consistorului din Oradea-mare despre activitatea sa în anul 1907, care la propunerea comisiunii :

În general și în special se ia la cunoștință.

Nr. 30. Raportul Consistorului din Oradea-mare, cu care prezintă protocolul și propunerile comisiunii de scontrare:

Se ia la cunoștință și în legătură cu aceasta se avizează Consistorul din Oradea-mare, ca pe viitor în fiecare an să prezinte socoată în regulă și despre fondul înființândei episcopii din Oradea-mare. Tot asemenea va prezentă și Consistorul din Arad în fiecare an socoată despre starea fondului episcopiei din Timișoara.

Nr. 31. Socoțile fundațiunilor administrate de Consistorul din Oradea-mare în anul 1907 se prezintă astfel :

I. Fundațiunea George Lazar și soția.

Suma rămasă din 1906 împreună cu	
venitele din 1907	cor. 534·51
Speșele anului 1907	» 1·84
Starea cu finea anului 1907 . . cor.	532·67

II. Fundațiunea Zaharie Mihoc.

Suma rămasă din 1906 împreună cu	
venitele din 1907	cor. 10729·79
Speșele în anul 1907	» 359·48
Starea cu finea anului 1907 . . cor.	10370·31

III. Fundațiunea Oancea.

Suma rămasă din 1906 împreună cu	
venitele din 1907 cor.	2045.89
Spesele în anul 1907 »	6 22
Starea cu finea anului 1907 . . cor.	2039.67

IV. Fundațiunea Dr. George Popa.

Suma rămasă din 1906 împreună cu	
venitele din 1907 cor.	879.10
Spesele în anul 1907 »	175.13
Starea cu finea anului 1907 . . cor.	703.97

Aceste socoți Sinodul le aproabă și dă Consistorului din Oradea-mare absolut pe anul de gestiune 1907 cu acel adaus, că pe viitor Consistorul să inducă pe socoți clauzula de aprobare și să observe cu rigoare concluzul sinodal de sub Nr. 35 din anul 1906.

Nr. 32. Socoata Consistorului din Oradea-mare despre toate venitele și spesele acelui Consistor pe anul 1907 cu :

venite de cor.	40522.02
spese » »	36986.25

Deci remanență la finea anului 1907 cor. 3535.77

Se aproabă și Consistorului din Oradea-mare i se dă absolut pe anul de gestiune 1907.

Nr. 33. Propunerea Consistorului din Oradea-mare pentru înființarea unui deposit de ornate și obiecte bisericesti în Arad :

Se avizează la Consistorul din Arad, ca să o studieze și la proxima sesiune sinodală se prezinte în acest obiect propunere concretă.

Fiind ordinea de zi exhaustivă, prezidiul anunță ședința proxima pe azi după amiază la oarele 4, când va urmă la ordinea zilei referada comisiunii școlare și eventual rapoartele altor comisiuni. Cu aceasta ședința se ridică la oarele 12 $\frac{1}{2}$.

Acest protocol s'a cetit și verificat în ședința a V-a dela 23 Aprilie (6 Mai) 1908.

Ioan I. Papp,
Episcop-președinte.

Dr. Valeriu Mezin,
notar.

CRONICA.

Sinoadele eparhiale ale mitropoliei noastre s'au încheiat *re bene gesta* cu pace și sporind interesele bisericii.

Dl Tzigara Samurcaș, directorul muzeului etnografic din București a petrecut două zile în Baia, vizitând — deși se închisese deja — expoziția indus-

triei de casă din Caraș-Severin, apoi târgul de produse industriale ale femeilor române, cu ocaziunea târgului de țeară din Lugoj. Dl Tzigara Samurcaș a cumpărat mai multe obiecte pentru muzeul etnografic. A făcut și excursii la Silha, Coșteiul mic, Coșteiul mare și Satu-mic, fotografiând porturi țărănești.

Prăpastie este titlul poeziei, ce publică „Luceafărul“ nr. 9—10 la loc de frunte, operă a genialului nostru poet O. Goga. Poezia e fără asemănare în puterea de simțire și înălțimea frumșetii.

Impresia profundă ce ni-a făcut, ne îndeamnă să remarcăm acest eveniment literar.

Marelui preot al artei, salute!

Domnul Andreiu Bârseanu, profesor în Brașov, membru ordinar al Academiei Române, ca comisar Consistorial pentru conducerea conferenței învățătorilor din cercul Brașovului, a pus pentru anul viitor un premiu de 200 coroane, pentru învățătorul care va lucra mai bine tema următoare: „Care ar fi metoda cea mai potrivită spre a satisface cerințelor art. de lege XXVII din anul 1907 cu privire la propunerea I. maghiare, ținând în același timp seamă de scopul general al învățământului primar și de caracterul special al școalelor noastre?“

Călugări corăbieri. Călugării din muntele Athos au acum o corabie a lor proprie, numită „Sfântul Ilie“. Acești călugări au multe proprietăți și formează o republică de călugări, — cari au în stăpânirea lor o mulțime de mănăstiri, sate și metocuri. Vârfulurile carturilor sunt împodobite cu cruci, cu toate că corabia plutește sub steagul împărăției turcești. Cu această corabie se transportă la mănăstiri și la metoace alimente de tot felul — dar de multeori se aduc mărfuri și pentru alți neguțatori. Căpitanul corăbiei este un ieromonah — bagseamă un egumen. Matrozii sunt toți de-a binele călugări îmbrăcați în rasă călugărească.

Cronică bibliografică.

Editura „Minerva“ din București a scos de curând de sub tipar într'o ediție de neîntrecută frumusețe și înfățișare artistică, următoarele volume :

O viață de Guy de Maupasant, traducare de Em. Gârleanu. 2 lei.

Momente de I. L. Caragiale. 2 lei.

Dureri înăbușite (ed. II) de M Sadoveanu. 2 lei.

Răsplata, (nuvele) de N. Dunăreanu. 1.50 lei.

„*Cântarea cântărilor*“ de C. Moldoveanu. 1 leu.

Cugetări de Adina Gr. Olănescu. 1,50 lei.

Extaz (poezii) de Maria Baiulescu. 1.50 lei.

Vom reveni, cu dări de seamă.